

sedali advokáti (Anwaltsschiedsgerichte), jednak návrhy, aby řízení rozhodčí bylo spojeno s organizací řádných soudů a upraveno v civilním řádu soudním, tak aby předsednictví bylo vždy v rukou právníků a aby řízení samo, zákonem upraveno, vyhovovalo požadavku co možná největšího urychlení sporu. U nás příčina shora vzpomenutá — nestálost měny — nemusila by už podněcovati strany k tomu, aby dávaly přednost rozhodčím soudům. Činí-li tak přes to, má to svou příčinou patrně v tom, že postup před řádnými soudy je stále ještě příliš zdlouhavý.

Ohrožená justice. Pod tímto nadpisem přináší »Česká Advokacie« (č. 7.) z pera svého redaktora Dra Evžena Polana článek, jenž musí na každého, kdo je si vědom toho, co znamená spořádané soudnictví pro stát, působiti dojmem velice skličujícím. Článek tento je také z části odpovědí na to, proč dávána je občanstvem přednost soudům rozhodčím před soudy řádnými. Článek vytýká příčiny dnešního zuboženého stavu našeho soudnictví a vidí východisko hlavně v řádném honorování soudcovstva. S tím vším zajisté dlužno plně souhlasiti. Ale co ve článku zvláště zaráží a co zdá se nám býti vážnou nemocí, jíž je podle článku zachváčeno naše soudnictví, nemocí, která tkví tak hluboko, že sotva dá se vyléčiti zvýšeným platem, je ono vědomé porušování zákona, v prvé řadě zákonů procesních, jehož doklady článek přináší. Doklady opravdu zarmucující a chceme doufati, že přece jen snad zcela výjimečné. Právě-li se ve článku, že zásady ústnosti a bezprostřednosti jsou soudy vědomě porušovány, že rozhodování kolegiální jest de facto samosoudcovským, že jsou zaváděny i zcela nové (zákonu neodpovídající) formy řízení, že řízení v I. stolici vede nikoli předseda, nýbrž jeden z votantů, kdežto ostatní členové senátu pracují své věci, nebo že senátní věci projednávají se vůbec jen v přítomnosti jednoho soudce, který si pro usnesení průvodní teprve ostatní členy senátu obejde a usnesení to opět sám prohlásí, nebo že sporné jednání (bez provádění důkazů) omezuje se na konstatování souhlasu přednesu stran se spisy, a průvodní usnesení a p. — zdá se nám to vše zjevem příliš, příliš vážným a chorobným. Řízení soudní není a nesmí býti pouhou formalitou, quantité négligeable, která by mohla býti libovolně porušována. Je ve službách hmotného práva a proto porušování formálního práva působí buď přímo nebo nepřímo, ale pokaždé nepříznivě, na samu věc. Proto toto porušování procesního práva nemůže býti nikdy »v zájmu věci«, jak se ve článku praví. A nelze také souhlasiti s tím, že by soudcové »musili« porušovati soudní řád

a že by advokáti »musili« k tomu — a to dokonce rádi (!) asistovati.

Podle našeho přesvědčení, nesmí se soudce dáti strhnouti k porušování žádného zákona, ať formálního či hmotného; kde je zde záruka, že soudce, jenž vědomě porušuje zákon jeden, neporuší příště stejně vědomě zákon jiný? A stejně nesmějí advokáti, chtějí-li zůstatí ochránci práva, asistovati bez odporu vědomému porušování práva. Kde mají záruku, že toto porušení práva, třebas se jim zdálo býti jen formou, konec konců nezasáhlo samu věc jejich vlastní strany? Vždyť ty formy nejsou samy sobě účelem, jsou výsledkem vývoje a zkušeností a mají za účel v celistvosti své umožniti soudu spravedlivé rozhodnutí věci; neosvědčují-li se, musí právě soudnictví tím, že jich přesně dbá, ukázati nutnou potřebu změny, nesmí však takové změny libovolně samo zaváděti a tím platný ještě zákon porušovati. To je znamením úpadku a prostředkem, jímž se soudnictví samo připravuje o pevný základ, na němž má státi. Připomíná to počínání toho, kdo, probořiv se na ledě, vědomě ulamuje kolem sebe pevnou dosud hladinu ledu.

Ostatně článek sám přiznává, že toto »násilné lámání předpisů soudního řádu nepomáhá«.

Podle našeho názoru mohou si soudy pomoci jenom tím, když vždy a všude budou svědomitě zachovávatí platné právo, jak formální tak i hmotné. Ukáže-li se, že nejsou s to, zdolati množství práce jim uložené, nepadá odpovědnost za průtahy a s tím spojené škody na ně. Neboť vykonaly plně svou povinnost. Je pak na jiných činitelích, aby uvažovali a hlavně, aby zjednali rychlou nápravu, pamětlivi jsouce toho, že řádné a bezvadné soudnictví je jedním z hlavních pilířů státu a že větší náklady na ně snad vynaložené budou bohatě nahrazeny, bude-li občanstvo míti plnou důvěru v soudy a bude-li v nich spatřovati bezpečnou záruku svého soužití.

Příčiny dnešního přetížení soudů netkví ve formálním právu — proto také shora zmíněné »násilné lámání« jeho předpisů nepomáhá. Náš mladý stát a zvláště jeho justiční správa má především jednu vážnou povinnost: zdvihati všemožně úroveň soudnictví; toho dosáhne zase v první řadě tím, že bude usilovati o mravní, ale i hmotné pozdvižení stavu soudcovského, tak aby tento stav stal se zase žádoucím »elitě právnictva«, a aby nebylo třeba bráti k soudnictví, jak se kdo hlásí, tím méně pak, pověřovati jej výkonem úřadu soudcovského. | a.

O významu právnictví vyslovuje se ve spise vydaném ku počtě prof. Arnošta Zittelmanna (Festgabe des Archivs für